

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ТЕОРИЯСЫНДАҒЫ БӘСЕКЕЛІ ЕКІ КОНЦЕПЦИЯ

Әлемдік экономиканың бүгінгі таңдағы жай-күйін бағамдайтын болсақ, оның экономикалық тұрақсыздық тұзағында тұрғанын байқар едік. Мәліметтер көрсеткендей, жылдар бойына екі таңбалы өсу көрсеткішінен бір танбаған Қытай экономикасы 2015 жылы 7%, Қазақстан экономикасы 4%-ға өседі деп жорамалданса, Еуроодақ елдері тоқыраудан шығу жолдарын жанталаса іздестіріп, АҚШ рецессияны еңсергеніне риза болып дегендей деректер қаулап тұр. Мұның өзі экономикалық өсу мәселесінің әлемдік шаруашылықтың ағымдағы жағдайы мен одан әрі дамуы үшін аса өзекті болып қала беретінін көрсетсе керек.

Экономикалық өсудің жаңа сапасы мен мазмұнын қалыптастыру үшін заманауи теория мен практиканың іргетасын қалап, бастауы болған классикалық экономикалық өсу теориясының жасақталу барысын ой елегінен өткізіп зерделеу әдіснамалық жадты жаңартумен қатар, мәселеге кешенді көзқарастар негізінде көшелі байламдарға бағдар болары даусыз.

Сонымен, дамыған Батыс елдерінің атақты экономист-ғалымдары атсалысқан Кембридж (Ұлыбритания) пікірталастарында қарастырылған негізгі төрт проблеманың бірі экономикалық өсу мәселесі болған еді. Бұл жерде, әсіресе атап өтетіні экономикалық өсудің теориялық проблемалары бойынша кейнсиандық және неоклассикалық концепциялардың тартысы болды.

Неоклассикалық концепцияның ең маңызды постулаты орнықты даму деп аталатын теорияға сәйкес капиталистік экономика өзінің табиғаты бойынша орнықты және сондықтан да тепе-теңдік пен толық қамтуға (жұмыспен) ұмтылады деп жариялады. Дегенмен, неоклассикалық теория «толық қамтуды» жоспарлы экономикадағыдай жұмыссыздықтың жоқ болуы деп емес, ол «жұмыссыздықтың табиғи деңгейі» деп аталатын жұмысшы күшші санының 5,5-тен 6,5 пайызы шектерінде орын алуы тиіс деп жорамалдады [1]. Капитализм еңбектің резервтік армиясы болуына мүдделі, олар капитализмге қызмет көрсетуге дайын болуы тиіс, сондықтан «толық» қамту дегеніміз капитал қажеттілігін атқару деңгейіндегі жұмыспен қамту болып есептеледі.

Капиталистік экономиканың әрбір 10-12 жылда құлдырауы мен өрлеуінің қайталанып келе жатқанына қарамастан жүз

жылдан астам уақыт бойына неоклассиктер рыноктың өзін-өзі реттелуі мүмкіндіктеріне мызғымас сенімін сақтап және қорғап келеді. Бұл сенім классикалық мектептің өкілі Жан Батист Сэйдің тауар және қызмет көрсетулер өндірісі үдерісінің өзі өндірілген тауарлар құнына тең табыс жасайды. Өндірістің өзі жасалған игіліктер мен қызмет көрсетулерді сатып алуға қажетті табысты автоматты түрде қамтамасыз етеді. «Ұсыныс өзіне сәйкес сұранысты туындатады, яғни ұсыныс пен сұраныс арасында сәйкессіздіктің болуы мүмкін емес» дейтін белгілі формуласына негізделді. Бірақ, өткен ғасырдың 30-жылдары орын алған екі тарихи оқиға бұрынғы бір ауыздылықты бұзды. Мұның біріншісі капитализмге баламалы Кеңестер Одағында жоспарлы экономикалық жүйе пайда болып өсудің әлемде болмаған жоғары қарқынын көрсетуі неоклассиктер мадақтаған капитализмнің артықшылықтарына күмән келтірді. Екінші оқиға 1929-1933 жж. Ұлы күйзеліс капитализмнің беделіне зор нұқсан келтірді. Нәтижесінде неоклассикалық теорияның сұраныс пен ұсыныс сәйкестігі туралы (Сэй), рынокқа қатысты күштердің тепе-теңдікке ұмтылуы туралы (Вальрас, Маршалл) және жұмыссыздықтың ерікті сипаты туралы көзірлі картасы соғылды.

Сұраныс пен ұсыныс арасындағы сәйкессіздіктің асқынғаны соншалықты Дж. М. Кейнс өзінің «Жұмыспен қамту, пайыз және ақшаның жалпы теориясы» еңбегінде оны терістеудің өзін артық санап, түсіндіруге кірісті. Дәл осыны тепе-теңдік пен жұмыссыздық туралы да айтуға болады. Осы мәселелер бойынша Кейнс берген түсіндірмелердің негізгілері тиімді сұраныстың шешуші рөлі туралы, экономиканы реттеу мен толық қамтуды жүзеге асырудағы инвестицияның рөлі туралы мәліметтер Харрод пен Домар талдап жасаған экономикалық өсу теориясының негізін қалады. Неоклассикалық келіске баламалы кейнсиандық концепция марксистік концепцияға бір табан жақындығын көрсетті. Аталған екі концепция да капитализмнің ішкі тұрақсыздығына және автоматты түрде әрекет етуші рыноктық күштердің тепе-теңдікті, жұмыспен толық қамтуды және үздіксіз экономикалық өсуді қолдауға шарасыздығын дәлелдеп бақты. Мүмкін, осыдан шығар көптеген зерттеушілер Харрод пен Домардың кейнсиандық теориясы мен Г.А. Фельдманның марксистік теориясы арасында байланыс бар екендігін атап көрсетті [2].

Әрине, зерттеу объектісінің әртүрлілігіне байланысты қолданылған тәсіл, келістер де

айырмашылықтар болды. Г.А. Фельдман тиімді сұранысты берілген шама ретінде қарастырса, Харрод пен Домар ішкі себептермен әрекет етуші рыноктық күштер толық қамту мен экономикалық өсу қарқынын кепілдендіруге жеткілікті деңгейде жиынтық сұранысты автоматты түрде ұстап тұруға қабілетсіз деген кейнсиандық дәлелдерге сүйенеді. Осыдан барып мемлекеттің инвестициялар мен жұмыспен қамтуды реттеуі арқылы жиынтық сұранысқа әсер етуі қажеттілігі туындайды. Мұнда Харрод-Домар теориясы неоклассикалық мектептің тұжырымы бойынша инвестицияны анықтайтын жинақ дегенге емес, керісінше жинақты инвестиция анықтайды және экономикалық өсудің негізгі қозғаушы күші болып табылады деген кейнсиандық концепцияға сүйенеді. Дж. М. Кейнстің белгілі жақтасы және ізбасарларының бірі Дж. Мид оның негізгі идеясын келесідей тұжырымдайды: «Кейнстің интеллектуалдық революциясы жинақ деп аталатын иттің инвестиция деп белгіленген құйрықты бұлақтатудан, инвестиция деп аталатын иттің жинақ деп белгіленген құйрықты желпуін экономистердің жадына мықтап енгізді» [3].

Орнықты өсу үшін инвестицияны реттеуде тұрғындарды жұмыспен толық қамтуға немесе жұмыссыздықтың ең төменгі деңгейін ұстап тұруға қол жеткізу қажет. Осындай жағдайда жиынтық сұраныстың бір бөлігі ретіндегі инвестициялар мультипликаторды іске қосады да өсу орнықты сипат ала бастайды. Басқаша айтқанда, инвестициялармен бірге халықтың табысы мен жиынтық сұранысы да өсе түседі, ал мұның өзі кейнсиандық концепция бойынша экономикалық өсудің негізгі моторы (қозғалтқышы) ретінде қарастырылады.

Харрод пен Домар өсу теориясын бір-бірінен тәуелсіз талдап жасағандықтан олардың тәсілдері мен шешулерінде белгілі бір айырмашылықтардың болуы әбден түсінікті [4]. Соның өзінде олардың сараптаудағы мақсатты ұстанымдары мен алғышарттары бірыңғай немесе өте жақын.

Сонымен, экономикалық өсудің кейнсиандық концепциясының бастауларын құрайтын негізгі шарттарды қысқаша көрсетуге болады. Кейнсиандық теоретиктер экономикалық өсуді сараптауға қолданған қағидатты жаңа тәсілдердің мәні мынада:

1) экономика жағдайының негізгі параметрлерін, сондай-ақ оның өсу факторларын анықтаудағы жиынтық сұраныстың шешуші рөлі;

2) экономикалық сараптауды уақыттан тыс және абстрактілі қисынды постулаттардан, шығарылым, күрделі қор, инвестициялар мен еңбек

секілді айнымалылардың өзара әрекетін зерделеу жолымен шынайы жазықтыққа ауыстыруы;

3) жинақтардың ұлттық табыстың тұрақты бөлігі болып табылатындығын есептеп, дәлелдеуі.

Харрод есептеп шығарған экономикалық өсудің «іргелі теңдеуі» келесідей:

$$G_A = \frac{S}{V} \quad (1)$$

мұндағы S -жинақ нормасы, V -өнімнің капитал сыйымдылығы.

Ендеше жинақтап қорытындылайтын болсақ, экономикалық өсу қарқыны жинақ-инвестицияларға тікелей пропорционалды да, капитал сыйымдылығы көрсеткішіне кері пропорционалды болады. Харрод мәселені келесідей қояды: «Егер өсу қарқыны байқаулар мен қателіктерге негізделген жиынтық жеке-дара шешімдермен шартталатын болса, онда ол негізгі ережелер талап ететін жағдайлардан басқаша болады, сонда осы қарқынды негізгі ережелер анықтайтын өсу жолына бағыттап, түзетуге ұмтылатын күштер табыла қояр ма екен» [4].

Бұл сұраққа Харрод теріс жауап береді. Мұның өзі оның теориясы қисынына сай келеді. Қолда бары мен қажеттісі айырмашылықтарының әрдайым-ақ үлкен ықтималдығы болады, сондықтан басқа да кейнсиандықтар секілді Харродтың да пікірі бойынша капиталистік экономиканың механизмі де олардан ада емес. Керісінше егер, өсудің шын мәніндегі траекториясы тепе-теңдік деп атауға болатын траекториядан ауытқыса болғаны бұл механизм ондай сәйкессіздікті күшейте түседі.

Егер шын мәніндегі өсу қарқыны кепілдендірілгеннен артық болса, онда аз инвестициялар жағдайында көбірек өнім алуға болады. Бұл кезде инвестицияның акселераторы мультипликатор механизмін іске қосады да, экономикалық өсуді жеделдетеді. Егер кері ситуация орын алып шын мәніндегі капитал сыйымдылығы күтілгеннен артып кетсе (яғни шығарылым бірлігіне көбірек күрделі қаржы қажет болғанда), онда бұл инвестицияны қысқартуға белгі болады да мультипликатор өнім шығарылымын төмендету жағына қарай әрекет етеді. Мұның расында солай болатындығын «өздігінен күшейетін процесс» ретінде қарастыруға болады.

Харродтың экономикалық өсу теориясы идеяларынан шығатыны, капиталистік экономиканың орнықты өсуі үшін жұмысшы күшін толық қамту мүмкіндігіне сәйкес инвестициялар мен жиынтық сұранысты реттеу қажет. Бұған

Харродтың өсуге қажетті жағдайлар жасаудың практикалық қиыншылықтары туралы пікірін де қоса айтуға болар.

Харрод-Домар зерттеулері күні бүгінге дейін пікірталастарға дем беріп келеді. Бұл пікірталастардың басты мәселесі мынада: «пышақтың жүзінде» теңселу Харрод-Домар теориясының әлсіздігі ме, жоқ, әлде капиталистік экономиканың тұрақсыздығын көрсете ме? Бұл сұраққа көптеген жауаптар белгілі. Бірақ, ең көп тараған, танымал жауап 1987 жылғы Нобель сыйлығының иегері Р. Солоу қайтарған жауап болып саналады. Ал, Р. Солоу экономикалық өсудің неоклассикалық теориясын жасаушы ретінде есептеледі.

Енді экономикалық өсудің неоклассикалық концепциясын қарастырайық. Бұл концепцияның негізгі постулаты: «капиталистік экономика тұрақты түрде өсу және тепе-теңдік жағдайында болады, ал егер ол орнықты өсу траекториясынан ауытқыған болса, оны рыноктың өзін-өзі реттеу әрекеті бастапқы траекториясына қайтарады» [5].

Екі қарсы тұрған концепция (кейнсиандық бір жағынан және неоклассикалық қарсы жағынан), әрине бір-бірінен ерекшеленеді. Бірі капиталистік экономиканың орнықтылығын дәлелдесе, екіншісі тұрақсыздығын көрсетіп бағады. Өсу теориясының үш авторының (Харрод, Домар, Солоу) алғашқы екеуі капитализмге сыни көзқарасы үшін марапаттардан қағылса, үшіншісі капитализмді позитивті бағалауы арқасында Нобель сыйлығының иегері атанды. Идеологиясыз заман жоқ деген осыдан болар.

Уақыт өте келе өсу проблемасы өткірлене түсіп, өзектілігі артқаны соншалықты, оған жай-барақат қарау мүмкін болмай қалды. Жоғарыда келтіргеніміздей Солоу жұмысының сипаты ерекше болды, оны арнайы әдебиетте экономикалық өсудің неоклассикалық моделінің эталоны ретінде бағалай бастады.

Солоу бастапқыдан өзінің мақсаты «Харродтың кепілді және табиғи өсу қарқынына іргелі (фундаменталды) оппозиция болу» деп жариялады. Харрод пен Домардың ұзақ мерзімді кезеңде капиталистік экономика ең жақсы дегенде «пышақтың жүзінде теңселеді» деген идеясын сынға ала отырып былай деп жазады: «Харродтың түсінігінде тепе-теңдіктің шешуші мәселесі өсудің табиғи қарқыны мен, ал, мұның өзі техникалық өзгерістер жоқ кезде қамтылғандар санының өсуіне тәуелді, өсудің кепілді қарқынын салыстыруға жетелейді, бұлар, өз кезегінде үй шаруашылықтары мен фирмалардың жинақтау мен инвестицияға әдеттенуіне тәуелді» [6].

Солоу атап өткен қорытындылар Харрод-Домар жүйесі үшін кейнсиандық сараптау әдіснамасымен анықталған болатын. Кейнсиандық әдіснамаға сәйкес болашақтың белгісіздігі және осыған байланысты сақтану шаралары кәсіпкерлік рух пен жиынтық сұранысты шектейді, сонысымен экономиканы «пышақтың жүзінде» ұстап тұрады. Дағдарысқа тайып кетпеу үшін дейді Харрод пен Домар іскерлік белсенділікті ынталандыру және инвестицияларды реттеу жолымен жұмыспен толық қамтуды жүзеге асыру қажет. Р. Солоу өзімен өзі болған экономика тиісті пропорцияларын икемді өзгерту қабілетін игерген, сондықтан ол өсу мен тепе-теңдіктің жаңа траекториясын бағындыра алады», – дейді [6].

Р. Солоу өзінің моделін талдап жасауда Харродтық сараптауды бастапқы шарттар ретінде қабылдады, тек қана сараптауға белгіленген коэффициенттер үшін еңбектің орнын капиталмен еркін толтыруды енгізді. Сөйтіп, проблеманы пайымдауды басқа негізге – неоклассикалық аргументтердің бүкіл жиынын пайдалануға иек артты.

Еске түсіретін болсақ, өсудің неоклассикалық теориясы (neoclassical growth theory) модельдері мыналардан бастау алады:

1) өндірістік функциядан, мұнда еңбек пен капитал өсу факторлары ретінде қарастырылады;

2) бәсекелік механизмнің мүлтіксіздігі мен рынок агенттерінің рынок конъюнктурасының кез келген өзгерістеріне жедел және дәл жауап қайтаруынан;

3) өндіріс факторларын қосқанда бүкіл тауарларға, қызмет көрсетулерге баға жасау еркіндігімен;

4) бір фактордың орнын басқа фактормен еркін ауыстыру, сондай-ақ капиталдың бір сферадан басқа сфераға еркін ағылуынан және т.б.

Аталмыш жорамалдарға сүйенген неоклассикалық теоретиктердің түгелі бір нәрсені дәлелдеп бағады: өзінің табиғаты бойынша капиталистік экономика орнықты және тұрақты түрде жалпы тепе-теңдікке ұмтылады, егер орнықтылықты қайсыбір сыртқы жағдайлар бұзатын болса оны залалсыздандыратын қалпына келтіру механизмі әрекет ете бастайды.

Р. Солоу өсудің кейнсиандық моделіне қарсы өзінің бірегей дәлелдерін келтіреді және олар бойынша экономика спонтанды (ішкі әсерлер, өз мүмкіндіктері) түрде орнықты өсуге қабілетті, ал ауытқу болған жағдайда қалпына оралады.

Кембридж пікірталастары барысында Солоу және басқа да неоклассиктердің теориялары үш бағыт бойынша қатты қарсылыққа тап болды:

а) капиталды қалай түсіндіру керек; б) орнықты өсудің бір траекториясынан екіншісіне спонтанды өту үшін қанша уақыт қажет; в) мұның өзі қаншалықты және қалайша шынайы болмыспен қабысады.

Солоудың өсу теориясы агрегирленген капитал мен қайтарымның кеми түсуі заңының неоклассикалық концепциясына негізделген. Техникалық прогресс күрделі қаржының арта түсуін қалайтындықтан, ал қосымша жұмыс күшін пайдалану мүмкіндіктері жалақы мөлшерлемесі өсуімен шектелгендіктен капиталдың кеми түсетін қайтарымы экономикаға берілген өсу траекториясында орнықтылық импульсін сақтау үшін жинақ нормасын жоғарылату арқылы жүзеге асуы мүмкін. Сонымен бірге бір жұмыскерге шаққандағы шығарылым (басқаша айтқанда еңбек өнімділігі) өндірістік капитал функциясы ретінде пайымдалады. Мұның өзі, біріншіден өндіріс факторларына бағалардың арақатысы мақсатқа сай болған жағдайда еңбектің орнын капиталмен толтыруға және керісінше әрекеттерді кедергісіз атқаруға қабілетті, екіншіден рыноктан бірінші белгі түсе салысымен кез келген бағытқа еркін бет түзей алады.

Капиталды осылайша түсіндіруді көптеген ғалымдар шынайылықтан алыс және ада деп бағалады. Сондықтан Кембридж пікірталастары, негізінен капиталды түсіну төңірегінде қыза түсті. Сол пікірталастарға белсенді қатысушы Фергюсон былай деп жазды: «Бөлу және өсудің неоклассикалық теориясы туындылар болып табылады, бұлардың біріншісі едәуір дәрежеде өндіріс теориясына сүйенсе, екіншісіне капитал теориясы дем береді. Капитал және өндіріс теориялары тығыз байланысты және іргелі. Ал, неоклассикалық теория болса өзінің қарапайым және қарапайым емес түрінде капитал деп аталатын «заттың» іргелі табиғатына тәуелді» [7].

Капиталды ұғыну аспектілерінің бірі-ол гомогенді (біртекті) немесе гетерогенді (біртекті емес) деген сұраққа келіп тіреледі. Егер капитал біртекті болса жеңіл бөлшектеніп желе (тоңба) тәрізді кез келген формаға құйыла береді, яғни онымен айла-әрекет (манипуляция) жасап кез келген тұтынуға лайықтап алуға болады. Бірақ оппоненттер капиталдың кез келген формаға құйылу қабілетін терістейді. Олардың айтуынша капитал өзінің заттық құрамы бойынша біртекті емес, әсіресе қазіргі өндіріс құрал-жабдықтарының шектен тыс көбейіп, капиталдың жансыздануы (омертвление) жағдайында ол біртекті бола алмайды. Қазіргі құрал-жабдықтардың көптүрлілігі соншалықты, оларды басқа қажеттіліктер-

ге қолдану мүмкін болмай қалды. Неоклассиктердің тілімен айтқанда машиналар және басқа да техникалық құрал-жабдықтардың капитал сыйымдылығы коэффициенті бірінің талабына сай келсе басқа капитал сыйымдылығы коэффициентінің шарттарына мүлде жанаспайды.

Сонымен, Солоу сызған бір траекториядан екінші траекторияға өту сызбасы қағазда ғана теп-тегіс. Ал іс жүзінде мұндай өту көптеген қиыншылықтарға тап болады, кәсіпкерлердің қате шешімдерінен бастап миллиардтаған қаражатты бір машиналар мен технологиялық жүйелерден екіншілеріне, олардың құнын өтеу мерзіміне дейін ауыстыру тіптен мүмкін болмай қалады.

Екінші қағидатты қарсылық орнықты өсудің бір траекториясынан екіншісіне өту мерзімдеріне байланысты. Бұл сұраққа Солоу жауап бермейді. Оның назары түгелдей осылайша өтудің дербес мүмкіндіктеріне біржолата ауған. Дегенмен, жапон экономисі Сато бұл мәселені тәптіштеп зерттеуі нәтижесінде капитал сыйымдылығының бір коэффициентінен басқасына өту, сөйтіп жаңа траекторияға шығу, егер мұны шынайы жағдайларға максималды жақындата зерделесе орташа есеппен алғанда 100 жылдай

уақыт алады екен. Өзінің жұмысын қорытындылай келе Сато былай деп жазады: «Өсудің неоклассикалық моделін пайдалана отырып біз экономиканың бір тепе-теңдіктен басқасына жылжуы бойынша оның параметрлері шамасы мен лайықтау кезеңі арасындағы өзара байланысты анықтадық. Әртүрлі экономикалар үшін модельді қолдану нәтижесінде лайықтау кезеңінің өте ұзақ екендігін көрсеттік. Бір тепе-теңдіктен басқа тепе-теңдікке өту жағдайында экономиканы толық лайықтауға, шын мәнінде ешқашан қол жеткізу мүмкін емес. Біздің есептеулер бойынша толық бейімделудің 90 пайызына қол жеткізу үшін шамамен 50-ден 100 жылға дейін уақыт қажет болады»[8]. Айта кететін бір жәйт, Сато өзінің есептеулерінде жинақ нормасына шамалы ғана өзгерістер енгізген болатын. Сатоның қорытындылары, әрине, өсудің неоклассикалық теориясының ғылыми құндылығын объективті көрсетуге бағытталғаны даусыз. Жүз жыл ішінде кез келген елдің экономикасында жорамалданған модельдің параметрлері шеңберіне сай емес түбегейлі өзгерістер орын алады. Қазақ мәтелімен айтқанда, елу жылда ел жаңа, жүз жылда қазан.

Әдебиеттер

- 1 Самуэльсон П., Нордхаус У. Экономикс. – М.: Бином, 1997. – С.221-222.
- 2 Фельдман Г.А. К теории темпов роста народного дохода// Плановое хозяйство – 1928. – №11. – С.146-170.
- 3 Keynes J.M. The Keynesian Revolution.– Cambridge. –«CambridgeUniversity Press». – 1975. – P.111-113.
- 4 Харрод Р.К. К теории экономической динамики // Классики кейнсианства – 1997. – №2. – С.68-69.
- 5 Solow P.M. Growth Theory.– Oxford. – Oxford University Press. – 1970. – P.171-174.
- 6 Solow P.M. Cambridge and the Real World // Times Literary Supplement– 1975. – №3. – P.58-61.
- 7 Ferguson C.E.The Neoclassical Theory of Production and Distribution. – Cambridge: Cambridge University Press, 1989. –P.97-69.
- 8 Sato R. Fiscal Policy in Neoclassical Growth Model: An Analysis of the Time Required for Equilibrating Adjustment// Review of Economic Studies – 1963. №5 P.103-105.

References

- 1 Samuel'son P., Nordhaus W. Economics. – M.: Binom, 1997. – S.221-222.
- 2 Fel'dman G.A. K teoriitempovrostanarodnogodohoda// Planovoehozyastvo – 1928. №11. – S. 146-170.
- 3 Keynes J.M. The Keynesian Revolution.– Cambridge. – «CambridgeUniversity Press». – 1975, – P.111-113.
- 4 HarrodR.K.K teoriieconomicheskoidinamiki// Klassikikeinsianstva – 1997. – №2. – S. 68-69.
- 5 Solow P.M. Growth Theory. – Oxford. – Oxford University Press. – 1970, – P. 171-174.
- 6 Solow P.M. Cambridge and the Real World // Times Literary Supplement – 1975. №3 P.58-61.
- 7 Ferguson C.E.The Neoclassical Theory of Production and Distribution. – Cambridge. – «CambridgeUniversity Press». – 1989, – P. 97-69.
- 8 Sato R. Fiscal Policy in Neoclassical Growth Model: An Analysis of the Time Required for Equilibrating Adjustment // Review of Economic Studies – 1963. №5 P.103-105.